

Y 6^{ix}
3899⁻

Anton
Einladung z. Weihnachtstafel
1702

1743 K 1209

142

PRORECTOR
 ACADEMIAE
 FRIDERICIANAE
 PAVLVS AN-
 TONIVS,

SS. Theol. D. & Prof. P. Ordin. Confist.
 Magdeb. Confiliar.

Vna cum

PROFESSORIBVS
 RELIQVIS
 CIVES ACADEMICOS

AD FERIAS NATALI SERVATORIS SACRAS
rite ac pie celebrandas,

Omnes ac singulos humanissime hortatur
 atque inuitat.

1702

VD18

GLORIA IN SVPREMIS DEO,
ET IN TERRA PAX, ET IN HOMI-
NIBVS BENEPLACITVM!

Ouam *Genesin*, Ciues Academici, deuota, vt par est, mente concelebremus. *Genesin* & in Veteri & in Nouo Testamento primus liber, vel, si hic pars libri, & ea quidem minima est, eo tamen ipso, quod βιβλ^ο audit γένεσεως, (*) (*liber generationis*) & harmoniam

Matth. 1: 1,

Ni ui Fœderis cum Veteri, & rerum, quæ vtriusque scriptis comprehenduntur, connexionem, & nouæ γένεσεως dignitatem ostendit ac prærogatiuam. Est enim hæc γένεσις Ἰησοῦ Χριστοῦ, (*Generatio Iesu Christi*) absque qua si fuisset, γένεσις κόσμου ἢ γένεσις τῶν ἀνθρώπων, (*Creatio mundi & generatio hominum*) vt Gen. V, 1. habent

Matth. 1: 1 - 17.
Luc. 3: 23 - 38.

LXX, nobis haud profuisset. Linea sancta in Matthæo ab Abrahamo ad Christum, in Luca autem a Christo ad Adamum vsque protenditur; verum Christum vobique finis est, & is, ad quem omnes in V. T. genealogiæ collinearunt. Earum proinde, post Christum reuelatum, in sacris vt utilitas, ita cura iuter veros Christi cultores, ex monito Apostoli, illico cessauit. Ceterum, ne quid veteris ac nouæ geneseos desit harmoniæ, Iohannes initium sui Euangelii connectit cum initio *Mosis*, ita, vt *genesin primam*, siue mundi creationem, ad causam suam referendo, nouæ *genesi* maiorem, eique debitam

1. Tim. 1: 4.

(*) ספר תולדות Gen. V, 1. liber, *recensio; enumeratio* generationum; ad eam analogiam vocat Matthæus βιβλ^ον γένεσεως (*librum generationis*) *recensionem* genealogiæ Christi,

tam conciliet dignitatem. *Verbum*, ait, *caro factum est.* Ioh. 1: 14.
 Ecquod? Illud ipsum, quod *in principio iam erat*, (ante- v. 1, 2, 3.
 quam crearetur quicquam) & *sine quo factum est nihil,*
quod factum est. Ita sistit ὁ θεολόγος, (Theologus) quod Io-
 hanni nomen sancta tribuit antiquitas, πρωτότοκον (non Col. 1: 5.
 πρωτόκτιστον) πάσης κτίσεως, (primogenitum, non primo
 creatum, *omnis creatura*) ex sinu Patris prodeuntem, & Ioh. 1: 18.
 venientem in hunc mundum, vt mundum, quem for-
 mauerat ipse, per se ipsum reformet. Ebr. 1: 2, 3.
 Ioh. 1: 10.

Recolamus igitur animo, ductum virorum θεοπνεύ-
 τωων (qui afflatu Spiritus S. scripserunt) pie sequentes,
Genesin veterem, & in eius vmbri, figuris, typis ac vaticiniis
 spectemus *nouam Genesin*, tanquam in aliquo Sapien- Gal. 4: 7.
 tia theatro heredi Dei, (Ecclesiae) quum infans esset, Habac. 2: 2, 3.
 propositam, & quasi *in tabula ei suspensam*, vt is, quod
 serio res agatur, & ex multitudine, & ex varietate, &
 ex grauitate ac pondere testimoniorum edoceatur.
 Quae autem infantibus lusus instar Sapiientia repraesenta-
 uit, ieiuna aut tenuia non sunt. Quando sapientia ludic,
 viri inueniunt, quod discant, & in quo etiam iis, qui
 sensus habent exercitiores, aqua sapius haereat; imo
 remanent semper haud pauca, quae lynceam humani iudicij
 aciem fugiunt, a simplicibus autem animis & τοῖς νεο-
 πίοις (infantibus), quibus, vt ad lulum sacrum aptioribus, Matth. 11: 25.
 praecipue delectatur Sapiientia, obseruantur, amantur. Sa-
 pientibus saeculi talia haud raro sordent, quia nec ipse Chri-
 stus iis bonus est odor, nec vlla, quae vere animam nutriet
 & conferuat, cibi instar salutaris sapit sapientia. Iis vero,
 qui vere sapientes sunt, (hoc est, quibus, definiente Bern-
 har do, (*) *quaeque res sapiunt, prout sunt,*) sapit Manna
 istud, & est in deliciis. Quantum inter *accommodationes*,

A 2 VT

(*) Bernh. Serm. XIII. Est sapiens, cui quaeque res sapiunt, prout sunt. Cui
 vero ipsa iam in se, prout est, sapientia sapit, is non modo sapiens, sed et-
 iam beatus est. Nempe hoc est videre Deum sicuti est, atque hic quidem
 fluminis impetus laetificans ciuitatem Dei; hic torrens voluptatis, haec
 denique vbertas inebrians.

VD18

Prov. 2:30, 31.

vt vocantur, steriles, *ingenii humani lufus, sensum verbi Dei violentia quadam ad interpretis voluntatem inflexum ac detortum*, & inter sanctissimum diuinæ sapientie lufum ac sacrum Drama, rarum maximarum prodromum & nuntium interfit, hi demum recte iudicare valent, qui experiuntur quotidie, magis serio rem agi a Sapientia, quando ea ludit, quam ab hominibus, vbi maxime serio & grauiter agere videntur.

In præsentia nobis Genesis Mosaica ad γενεσιν Ἰησοῦ Χριστοῦ (*Generationem Iesu Christi*) in vaticiniis ac imaginibus diuinis spectandam campum aperit, quem emeriri alloqui huius spectandam angustia non permittit. Sufficiat igitur, aditum patefieri, & Genesin Mosaicam a nobis repeti ab ovo, vt in prouerbio dicitur, ad Abrahami ætatem, qua βιβλον γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ (*librum Generationis Iesu Christi*) auspiciatur primus Noui Fœderis scriptor, Matthæus.

Gen. 1:1.

Ioh. 1:1. c. 8: 25.

1. Ioh. 1: 1.

Marc. 13: 9.

2. Pet. 3: 4.

Apoc. 3: 14.

Es. 65: 17. &c.

Gen. 1: 2, 3.

Ioh. 1: 4. seqq.

Luc. 1: 78.

Pf. 50: 2.

Ioh. 8: 12. c. 9: 5.

c. 1: 9. Luc. 2: 32.

Es. 60: 3. c. 49: 6.

2. Pet. 1: 19.

Rom. 13: 12. Pf.

19: 2. Gen. 1: 6.

Pf. 30: 6. Pf. 136: 5.

Gen. 1: 11.

Es. 67: 7.

τὴν ἀρχὴν τῆς κτίσεως (*principium creationis*) describit in Genesi sua Moses: Primogenito autem in orbem aduentante, qui ipsa est ἀρχὴ τῆς κτίσεως, nouum datur nouæ creationis principium. Creat enim Deus cælum nouum ac nouam terram.

Vera lux, fons lucis ac vitæ omnis, ἡ ἀνατολὴ ἡ ἕως (*ortus ex alto*) in mundum venit tenebricosum. Fugiunt vimbæ, ac tenebræ infernales dispelluntur. Nam e *Zion* perfectio pulchritudinis, Deus effulget. Videt Deus isthanc lucem bonam esse. Propterea hanc lucem vocauit *Diem*, in cordibus nostris exorientem. Cæli nunc enarrant *gloriam Dei*, & opus manuum eius adnuntiat firmamentum; quia ille nunc homo natus est, per quem cæli facti sunt. Merito igitur gloria in excelsis Deo a cælitibus canitur.

In terra vero pax annon iure celebratur? Ecce terra nunc dat prouentum suum. Benedixit enim nobis Deus, Deus noster; benedixit nobis Deus, vt timeant ipsum omnes fines terræ.

Prodit

Prodit nunc sol iustitie, tanquam sponsus exiens e thalamo suo; gaudet sicut heros ad currendum viam. Creatio- nis mundi dies quartus Solem creatum attulit; mundo vero creato qui sex dies magnos ante *σοληριασμοῦ* (quie- tem) tribuunt, die tertius diuinæ œconomix quarto Solem increatum effulsisse, haud incongrue obseruant. Est hoc lumen maius, Esaiæ teste, obfuscans minus, Solem ipsum creatum; & cuius luce, propria carens, Lunæ instar, coruscat Ecclesia; Sponsa paupercula, Sponsi conspicua vestitu.

Nunc vt pisces multiplicabuntur iusti, (*) & aquæ (quæ populos in Scripturis denotare non raro solent) innumeram, vt reptilium, dabunt multitudinem iustorum. Hæc demum *רוח חיים* (anima vivens,) quæ VI- TAM EX DEO nacta fuerit, & viua & iusta vere, viua per regenerationem, iusta per iustificationem gratis da- tam. Iustus enim natus est, qui cognitione sui multos red- dere debebat insos, vt pote quorum erat iniquitatem por- taturus. Iam εἰκὼν (imago) Dei inuisibilis, ἀπὸ δόξης καὶ χάριτος τοῦ θεοῦ ἀσώματος αὐτοῦ (splendor gloriæ & forma expressa substantiæ eius) oculis cernitur hominum. Illustrior hæc Dei imago, quam illa, quæ Adamo primo fuit impertita. Nam primus homo e terra, terrenus; secun- dus homo Dominus (vt videas, ad quem dominium, homi- ni primo in creaturas datum, pertineat) e celo. Qualis terrenus, tales etiam terreni; & qualis supracælestis, tales etiam supracælestes. Et sicut portauimus imaginem terreni, portabimus etiam imaginem supracælestis.

Veri Sabbathi, quod prædixerunt Prophetæ, initi- um nunc est, & fundamentum *σοληριασμοῦ* a populo Dei expectandi. Non Moses in capsula; (qui destinatus erat,

Gen. 12. 26. Mat. 4: 2. Pf. 19: 6. agi hic de celo spirituali N. T. docent se- quentia & in- terpretatio Psalmi huius Apostolica Rom. 10: 18. Esa. 9: 2. Matth. 4: 16. Pf. 89. 16. Apoc. 12. c. 2: 24. 2. Cor. 4: 6. Pf. 45: 9. 10. Apoc. 19: 8. Pf. 93: 3. 4. Eph. 4: 18.

Ef. 53: 11, 12. c. 54. 1. 19. c. 60. Pf. 72: 16. 17. Gen. 1: 26. 27. Col. 1: 15. Ebr. 1: 3.

1. Cor. 15: 47. 48. 49. Ioh. 3: 31.

Gen. 2: 2. Ef. 58: 13. Ef. 66: 23. Ebr. 4: 9. Exod. 2: 3. 5.

A 3

VE

(*) Gen. XLIX, 16. Benedictio Ephraïmi & Manasseh: *יְהִי כְּפִישְׁתִּים* crescant in multitudinem instar piscium. Hinc necessarii: *פִּשְׁתִּים* pisces (hominum) Ier. XVI. 16, Matth. IV, 19, Luc. V, 6, 10. Ioh. XXI, 6, II. Ezech. XLVII, 10, Habac. I, 14.

VD18

vt ex Aegypto populum educeret, promissam vero hereditatem adire non poterat) nec leuis typicus, (qui in requiem externam, quod typo conueniebat, populum introduxit) sed in *praesepi* verus Iesus inuenitur: quo ducere, si credimus, ingredimur in veram requiem, vtpote cui & Moses cessit & Iosua, & vterque, exuendo pedes calceis, testimonium perhibet, illum esse verum *Redemptorem* cui soli debeatur sponsa, ita vt nec praecursor proximus, Iohannes, ea in parte ipsum potuerit praeuenire.

Exod. 3: 5.
Iof. 5: 15.
Deut. 25: 9.
Ruth. 4: 8.
Matth. 3: 11.
Ioh. 3: 29.

Aperite nunc oculos & arrigite aures, o Noltri, & *mysterium*, quod Paulus *magnum* appellat, animaduertite. *Hac, vice hac*, aiebat primus homo, *est os de ossibus meis, & caro de carne mea; huic vocabitur nomen* *Ischia* (mulier) *quia de* *Isch* (viro) *sumta est hac*. *Propterea derelinquet vir patrem suum & matrem suam: & adhaerebit uxori suae, & erunt in carnem unam*. Haec sunt verba, quae reperit magnus Gentium Apostolus & grauitate addit: *Mysterium hoc magnum est; Ego de Christo & Ecclesia dico; iterumque vocat* *μυστήριον ὁμολογημένως μέγα*, (*mysterium in confesso magnum*) quod Deus tit manifestatus in carne. Nam vt pueri carnem & sanguinem habent, ipse similiter iisdem prae datus fuit. Natus est ex virgine Immanuel, verus Deus ac verus homo. Quanta hinc solatii abundantia! Nemo enim unquam suam carnem odit, sed eam alit, fouetque. Nos autem membra sumus corporis ipsius, ex carne ipsius, & ex ossibus ipsius.

Gen. 2. 25. c. 3: 21
Apoc. 3: 18
Ei. 61: 10.
Ezechiel. 16: 8.
Gen. 3: 25.

Pudoris causam iam non habemus, in hunc si credamus Immanuel, tegente nuditatem nostram ipso Deo.

Ecce enim promissum *semen mulieris*, quod suo calcaneo serpens concubaturum erat caput. Mulieris semen fuerat promissum, idque in virginis partu (vt *κατὰ τὸ πνεῦμα*) Scriptura impleretur, quae id in clarius posterioribus in variis expressit, multisque typis (*) abundantius praefigu-

(*) Vid. Alix reflexions sur l' Ecriture Sainte integro capite XIV. p. 108.

figuravit,) præstitum est. En igitur sublatam maledictionem terræ, & in benedictionem transmutatam. Sublatus nunc reatus mortis; inter homines enim vixit ipsa vita, quæ vitam restituit iis, qui mortem pro meriti erant: Sic prophetico spiritu Adamus vocavit nomen suæ vxoris *Chanab*. Liberum nunc credentibus, vt *manum suam*, manum, inquam, fidei, extendant, & sumant de arbore vite, & comedant & viuant in æternum. Angeli enim ad custodiendam viam ligni vitæ olim constituti, nunc liberi aditum ipsi adnuntiant, & ad recens spectaculum pastores, quibus adnuntiant, ipsi ablegant, iis accinens: *Gloria in altissimis Deo, & in terra pax, & in hominibus benivoluntatis* (esto).

Virgo genitrix nunc demum illa est, quæ iure dicere potest: *Kanithi* (hoc est: *possedi*) *virum, qui Ichona est*. Adamo vero tot posterorum parenti, tempore, quod Deus constituerat, impleto, tandem nascitur ex virgine filius, cuius nomen *Scheth* (h. e. *repositus*) merito vocatur. *Reposuit* enim Deus semen aliud, nempe semen mulieris, postquam *vana facta* fuit, mortique subiecta omnis Adami progenies: id quod & nomine & sanguine suo *Habel* significauerat, & miseræ humanæ, & simul Christi, eam expiaturi, prima inter Adami posteros imago. *Resituere* debet semen mulieris ea, quæ prima mulier, deinde etiam Adamus perdidit. *Posuit* igitur Deus hoc salutis *fundamentum*, (quod & ipsum nomen *Scheth* præ se tulit), *Iesum Christum*, præter quod *fundamentum aliud nemo potest ponere*.

Noach (h. e. *quietis auctor*) iam nobis natus; *hic consolabitur nos* (non typice, sed vere) *ab opere nostro, & a labore manuum nostrarum ex terra, cui maledixit Iehouab*. *Hic* vt nomen re ipsa impleret, clamauit: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis: & ego vos refocillabo*.

Ecce *penituerat Iehonam*, quod fecisset hominem in terra: & dolor penetraverat ad cor ipsius. *Deleta fuisset omnis caro* gloria (erit).

Ioh. 14: 6.
Gen. 2: 17.
c. 3: 3, 19.
v. 20.
Vid. omn.
Goodv. Moses & Aaron p. 50, in notis.
Apoc. 22: 14.
ἡ ἔξωθεν ἀνθρώπων ἐστὶ τὸ ἔδαρον τῆς ζωῆς ius eis in arborem vite conf. Ioh. 6: 51.
Luc. 2: 10-14

Gen. 4: 1

v. 25.

v. 2-8.

1. Tim. 2: 14 15.

Gal. 4: 4.

1. Cor. 3: 11.

Gen. 5: 29

Matth. 11: 28.

Eccl. 11: 10.

מנחתו כבוד

Quies eius (Noachi nostri)

gloria (erit).

VD18

caro, & æternum periisset, nisi hic nobis natus fuisset. Noachus, vt sacrificium Deo ad expiationem peccatorum totius generis humani offerret. Cernitur enim nunc & matris fouetur gremio *τὸ ἀγνόν* (*agnellus ille*) quod in holocaustum offerendum erat, vt odoretur Deus *odorem quietis*, & dicat ad cor suum: (quidni Christum, *Ididiab, dilectum Dei*, hic intelligamus?) *non addam maledicere amplius terre propter hominem.*

2. Sam. 12: 25.
Matth. 3: 17.
Col. 1: 13.
Eph. 1: 6.

Ebr. 2: 14.
c. 10: 5. 19.

Pl. 18. 16, 17.

Gen. 8: 8.

v. 9.
Luc. 2: 7.
Luc. 9: 58.
Ioh. 16: 28.

Ille, vt carnis & sanguinis propterea factus fuit particeps, vt holocaustum, quod offerret, haberet, ita ipse, in adsumta carne, *arca* existere debebat, vndis, fluctibus ac procellis obiicienda, immo disruptis omnibus abyssi fontibus & apertis cæli fenestris exponenda, vt seruaretur omne genus humanum. Quid? quod illum ipsum, qui iam natus est, non tantum *Noachum* & *holocaustum* & *arcam*, sed & *columbam* merito dicimus, quam Pater emisit *ex arca*, h. e. ex cælo (quid enim obstat, quo minus *arca* duplicem typum sustineat respectu diuerso?) in hanc terram diluuiio peccatorum inundatam. Sed *columba* hæc, quum non inuenisset quietem volæ pedis sui, (*infanti enim Christo ne in diuersorio quidem, nec viro, quo reclinaret caput, erat locus,*) donec in cruce moreretur, redire debebat ad eum, a quo emissâ erat, intromittenda quippe in *arcam*, quam reliquerat.

Quam exoptata autem nobis esse debet natiuitas eius, in quo Deus nouo nobis *scedere* iungitur, quod ei est *sicut scædus, quod iniiit cum Noacho?* Cuius scæderis gloriosum effectum, quem *Esaias* prædixit quinquagesimo quarto capite, per fidem expectamus.

Gen. 9: 26.

v. 27.

Adimpleta nunc est benedictio *Schemo* a patre Noacho impertita; natus enim ex semine eius ille est, qui est *Deus ac Dominus Schemi*, quem celebrauit Noachus, & ex quo dependet omnis non tantum posteritatis *Schemi*, sed etiam totius mundi *benedictio*. Natæ sunt deliciae generis humani, quibus ad tentoria *Schemi* *Iapher* quoque

quoque allicitur, & propter quas deinceps dilatantur, tenroria Iapheto. (*)

Proditur nunc vera ratio, propter quam Schemi posteritas tanto studio in Genesi commemorata, nempe vt promissioni diuinæ sua constaret veritas, & post tot sæcula fidelitas Dei celebraretur, promissam benedictionem longe supra expectationem hominum miraculose implentis. Gen. 10: 21. sq.

Hactenus confuderat Deus labia hominum, ad perniciem suam in ausu malo conspirantium, ita vt non intelligeret vir labium socii sui. Nunc autem venit instaurator generis humani, in quo per Spiritum caritatis coalescunt animi hominum, & in bono conspirant, vt populus fiat vnus, & labium vnum omnibus. Propterea enim Filius Dei, homo factus, cruci ac morti se dedit, vt filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in vnum. Is est enim pax nostra, qui ex duobus vnum fecit, septique interstitium abrupit, & inimicitias, legem preceptorum in placitis positam, in sua carne aboleuit, vt in sese ex duobus conderet vnum nouum hominem, faciendo pacem, & ambos vno in corpore reconciliaret Deo per crucem, peremtis in ea inimicitias. Gen. 11: 1. sq.

Eo fine se a Patre in hunc mundum fuisse missum, testatur iam iam ad Patrem rediturus, quando, non pro his (discipulis) solum, ait, oro, sed etiam pro eis, qui per eorum sermonem in me credent; Vt omnes vnum sint, quemadmodum tu Pater in me, & ego in te, vt ipsi quoque sint in nobis vnum, vt mundus me abs te missum fuisse credat. Ego quoque, quam tu mihi gloriam dedisti, eis dedi, vt sint vnum, quomodo nos vnum sumus: Ego in eis, & tu in me, vt perfecti sint in vnum, vtque cognoscat mundus, me abs te esse missum, & eos a te amatos, Ioh. 17: 21.

B

quem-
 (*) Paulus Eph. II, 22, vocat κεντραρχίαν (domicilium) quum posteri Iapheti συναπολίται (conciues) posterorum Schemi facti essent, forsan alludendo ad versionem LXX, que Gen. IX, 27, habet κατοικήσας ἐν οἴκῳ τοῦ Ιαφὲθ, καὶ κατοικήσασα ὅτι τῶν οἰκῶν τῶν Σέμη. Disaret Deus Iapheto, & habitet in domicilio Schemi. Eph. 2: 14. sq.

qui madmodum me amasti. Hinc non ira multo post erat multitudinis eorum, qui crediderant, una mens, unusque animus: & qui visi fuerant linguis diuersis miraculose diiuncti, Spiritu Dei longe, quam anrea, facti eodem momento erant coniunctiores, vnum sonum, qui in mundum vniuersum exire debebat, nunc vere edentes; id quod Salomonis tempore, post arcam fœderis typicam in locum suum introductam, sua præfigurauerat symphonia chorus musicus Levitarum & Sacerdotum centum & viginti, qui propterea numerus accurate etiam in antitypo est expressus.

Ad Abrahamum venimus, qui videre gestitit diem Messie & vidit, idque letatus est. Miratur Matthæus proportionem, quæ in Genealogia Christi ab Abrahamo ad Dauidem, a Dauide ad captiuitatem Babylonicam, a captiuitate ad finem periodorum Veteris Testamenti comprehenditur inrer generatione numero quaterdenario distinctas. Non frustra (sunt verba Erasmi Schmidii*) periodum quaterdenariam Euangelista obseruat; sed ad aliorum historiarum & temporum indagacionem atque collacionem nos deducere cupit. Recte omnino Euangelistæ vestigia sequuntur, qui tres heptades simplices, præeunte scriptura, in superioribus generationibus obseruant ac mirantur. Quis talia fortuito ita euenisse, sibi persuadeat, in primis quum viderit, Spiritum S. ea non neglexisse? Est sane ferius iste sapientiæ æternæ lusus per tot hominum generationes, per tot sæcula, immo millennia deductus. O cæcos mortales, Scripturæ auctoritatem in dubium vocantes, a Scepticismo ad Atheismum proclues! Possent, nisi ea, quæ diuina sunt, mente profana fastidirent, vel ex lusu Sapientiæ de temeritate ac stulticia sua conuinci; quid futurum, si ad magis seria, & ipsam Numinis Maiestatem spirantia, mentem caste ac summissè appel-

* annot. in N. T., p. 11, & 12

Er. Schmid. le quem vide.
 Jean. d'Espagne Harmonie des Temps.
 Franc. Burmannus O. S. S. und Zeugnis p. 65.

appellerent? Verum enimvero sterilis est ager, quem sol amoris Christi non reddidit fecundum. Qui Christum diligunt, ad eum testimonio Scripturæ adducti, eodem se dum communire satagunt, plura in dies deprehendunt, quibus & oblectentur, & in cognitione Christi viua ac salutarî confirmantur. Id illis vsu venit in legenda Scriptura, quod tribus discipulis in transfiguratione Christi, qui conspiciebant primum *Mosen & Eliam* cum Christo colloquentem, at mox *sublatis oculis neminem viderunt nisi solum Iesum*. Ita videlicet omnia tandem propter *Iesum* scripta esse deprehenduntur.

Sed quo dilabimur? Isthanc si demonstrare observationem per singulas ab Adamo ad Abrahamum generationes vellemus, destitutum nos tempus foret, æque ac auctorem epistolæ ad Ebræos, exempla fidei ex Veteri Testamento commemorantem; nedum, si ascendere ab Abrahamo ad Christum, & singulis in generationibus, vna cum nominibus hominum, diuino consilio impositis, singula facta dictaque, & testas vmbra Veteris Testamenti vias Dei typicas excuteret, atque ad Christum finem vnicum & vltimum referre sustineremus. Tam copiose ac varie ludit ἡ ποικίλος σοφία τοῦ Θεοῦ (*multiplex & varia sapientia Dei*) tam cumulate vaticiniis disertis miscet rerum vmbas, & dum prorsus aliud agere, & rebus modo minimis, modo maximis intenta esse inter homines videtur, nunc infantem, puerum, adolescentem, iuuenem, virum, senem, nunc sponsum, maritum, patrem - & matrem-familias, immo nunc puerperam & obstetricem, nunc oconomum, nunc architectum, nunc pastorem, nunc militem, nunc regem ac iudicem, nunc seruum, hospitem, peregrinum, captiuum, nunc Leuitam, sacerdotem, prophetam, nunc legislatorem, nunc seruatorem, & quid tandem non? agendo, finis sui prin-

Matth. 17: 5, 8.
Est hæc comparatio Rob. Boyle, Angli, in diss. elegantissima de stilo Scripturæ S.

Ebr. iii 32.

VD 18

cipalis non immemor, in his omnibus *filium hominis*, veste prophetiam præ se ferentē indutum, in scenam producit. Et quis creaturas omnes *Θεοεικόντες* (*Dei in carne*) reuelandi significationem habentes, ne inanimatis quidem in ipso deserto de Christo tacentibus, enumeret? Relinquimus hanc meditationem Sapientiæ filiis, *quibus datum est, ut cognoscant mysterium regni celorum. Reliquis enim non datum est.*

Non in hac re sanctissima *coniecturis humanis*, non *ineptis applicationibus*, quas in auctoribus profanis etiam (nec interdum forsā sine ingenio) formaueris, nec aliquo *sensus literalis præiudicio* agendum quicquam est. *Prophetarum clara & expressa sequenda sunt vestigia*, *filium interpretationis Apostolicæ ἀκριβῶς (accurate)* tenendum. Illa sola amplectenda, quæ fundamento *Prophetarum & Apostolorum*, ubi ipse Christus est angularis, inædificari possunt. Hisce limitibus si nos contineamus, non tantum paratum erit aduersus dubitationem omnem remedium, & certa ac firma, utpote ad regulam certam examinata, erunt omnia; sed etiam imaginum ac figurarum diuinarum ubertatem ac copiam infinitam, duce spiritu veritatis, pie scrutando ipsi deprehendemus.

Nos hac vice manum de tabula. Ad Abrahamum tamen quia peruenimus, principem promissionem diuinitus illi factam, typumque principalem, qui in domo Abrahami datus est, sicco pede præterire nefas credimus. *Benedicentur, ait Deus, in te (ac in semine tuo) omnes gentes terre.* Huius promissionis, quæ nihil obscuri habet, *Izchacus* existere typus debebat, ut ipso nomine, *Iesum, Immanuel, Iedidjab, delicias celi ac terre*, quasi prænuntiaret. *Izchacus enim risum facientem* significat. Et typicus quidem erat *Sara* risus, typicus *Abrahami*; risus vero ille, expectationis ac desiderii præcedentis, admiranda-

Matth. 13: 35.
cap. 13: 35.

Eph. 2: 20.

Gen. 12: 3.
Cap. 18: 18.
e. 22: 18.
e. 26: 4.

Gen. 17: 17.
cap. 18: 12, 13.

mirationis atque gaudii præsentis index, Messia in carnem aduentu impletus est. Primitias spiritualis illius lætitiæ perquam beatas illico persensit *pastorum* Luc. 1: & 28 *co-* bors, sensit mox etiam *Simeon*, sensit *Hanna* cum aliis, qui *solatium* *Israëlis* præstolati erant, senseratque iam antea nactus præcursorem Messiaë filium *Zacharias*, senserat beata virgo vna cum *Elisabetha*; & in huius vtero delibutus illo ipso gaudio, immo perfusus, aduentante matre Domini sui, exultauerat *Iohannes*: Quid? quod nato nostro *Izchaco* (Iesu) ipsum *celorum exercitum*, & suo ex cælis descensu, & hilari nuntio, cantuque suauiſſimo exultantem intelligimus, ouantem, triumphantem, eademque gaudia vniuerso mundo adferentem: quamquam paucitas eorum, quos tunc in tanta hominum multitudine gauisos esse sacra pagina commemorat, testatur, *Abrahami* fidem ad degustandum tam sanctum gaudium requiri, vt quod maxime.

Ceterum nobis quid agendum, *Ciues Academici*! videtur? Non *Athenæ* hic sunt, vt altare exstruamus **IGNOTO DEO**. Fundata est *Fridericiana* nostra, vt sit *vrbs Dei*, Aet. 17: 23- cuius portas, tanquam *portas Zionis* amet *Iehouah*; *vrbs*, Pl. 87: 1. sq. quæ personet euangelio Christi, cuius ciues verbi virtute nascantur ex Deo, qui se *manu sua* animoque *Iehoue* adseribant. Es. 44: 5- Prædicatus est, & adhuc prædicatur Iesus Christus *fundamentum*, *lapis angularis*, *factus nobis a Deo sapientia*, *iustitia*, *sanctificatio* & *redemptio*. Es. 28: 16. Quod si quis vano vitæ habitu eum sibi adhuc ignotum esse (quod plurimi pro dolor! faciunt,) ostendat, suæ id acceptum ferat incuriæ, ac somnolentiæ, suoque tribuat detestando verbi diuini contemptui. Non ita agamus, o *Nostri*, nemoniti tandem, nostra culpa, vindice iustitia Dei, pereamus. 1. Cor. 1: 30. Gaudeamus ac perfruamur *Officina*, quam Dei erga nos misericordia instruxit, *Spiritus Sancti*. Sint corda nostra altaria, **CHRISTO SALVATORI** dicata.

VD 18

Cogitemus, & apud animum sancte custodiamus; res, quæ diebus hæc sermonibus sacris celebratur, *novæ* nimirum *genesis*, ipsam mundi *genesis* ut antitypus typum, ut substantia umbram superans; *mundi* peccatis perditæ *restitutio*, & propter hanc ipsam, *Filii Dei* *evangelis* (*incarnatio*) quanti sit ponderis ac momenti. Quid mirum, rem eandem tanto, ut intelleximus, apparatu, tot sæculis, tanta personarum, rerumque multitudine, immo ab omni creatura in theatro sapientiæ representatam esse? qua maiorem, magisque stupendam nec dederunt sæcula vlla, nec dabunt unquam. Hunc nobis risum, hæc gaudia Deus Optimus Maximus præparavit, & ut, apparentibus tandem tot ipsius promissis, largiora, suaviora, solidiora nobis existerent, amplissimum maximeque varium tanto antea tempore præludium, ad suffulciendam maiorum spem, & confirmandam posterorum fidem, nec dare, nec scriptione tradere, mortales dignatus est.

Fruamur itaque & perfruamur gaudiis diuinitus nobis præparatis, iisque præsentibus nunc & obuiis: qui autem fruamur? Per fidem, an sine fide? Per fidem. Si per fidem, an sine pœnitentia ab operibus mortuis, a sensu carnali, a vana mente & profana? Fides sine pœnitentia nulla, ut sine operibus mortua. *Exuamus* igitur *calceos*, *remoueamus vestes impuras*; *deponamus*, inquam, *quia est veritas in Iesu, veterem hominem*, neque ad hæc mysteria sine reuerentia, iis debita, accedamus. Præsertim *cum sciamus*, quæ est grauissima Apostoli exhortatio, *venisse tempus & horam, qua iam sit nobis a somno expergiscendum*. Nunc enim propius est salus nostra, quam tum, quum credidimus. *Discescit nox, dies adest*. Quare *deponamus opera tenebrarum, & induamus arma lucis*. *Honeste nos, ut in die, geramus: non comestationibus & ebrietatibus, non concubitatibus, & libidinibus, non iurgiis, emulatione, sed induite,*

Domi-

Iac. 2: 26.

Exod. 3: 5.

Zach. 3: 4.

Math. 22: 11.

Eph. 4: 21, 22.

Rom. 13: 11, 14.

Dominum Iesum Christum, *neue carnis curam gerite, cupiditatibus indulgendo. Vetera prætereant, noua fiant omnia.* Si Christiani sumus, sumus *καινή κτίσις* (noua creatura) atque *ποίημα* (opus Dei) *κτίσθέντες* (creati) in Christo Iesu ad recte facta, quæ præparauit Deus, ut in illis versaremur. In nobis fiat, oportet, noua creatio; quandoquidem præter eam, quid est, quod valeat in Christo? Quicumque vero ad hanc normam se gerunt, iis pax (quam chorus cælestis apprecarus est) & misericordia tribuetur vna cum Israele Dei. In nobis celum nouum, & noua terra, in quibus iniustitia habitat, per fidem hic præparentur, vt sumus *domicilium Dei in Spiritu, Spiritus Sancti templum*, ciuitas Dei sancta, in qua regnet iniustitia, pax & gaudium. In nobis, seiunctis tenebris, lux æterna diem adferat nouum; nostrum iam in celis est *πρόσφορα* (nostra obuersatio); In nobis conspiciatur in posterum terra, qua pluuiam celi, viuas, quas Christus scientibus *σποράσθη*, aquas imbibat; terra, quam Iehouah Deus noster requirat iugiter, & in quam dirigantur oculi Iehoue Dei nostri ab initio vsque ad finem anni; terra, qua herbam pariat, diuino verbi semini conformem, fructusque illis accommodatos, propter quos colitur; in nobis effulgeat & exsplendescat sol iustitiæ, & sanitas (fidei) sub alis eius; vt sumus *irreprehensi integrique, inculpati Dei filii, in medio prauis peruersisque generis hominum, quos inter micemus* *ὡς Φωσῆτες* (luminaria, astra) in mundo, prout decet veram ac spiritua-lem Abrahami sobolem; in nobis sedentur vagi cupiditatum flactus nec sumus porro sicut mare, cuius aque canum & lutum eiciant; producantur autem in nobis Christi verbo cogitationes sobriæ, vitam diuinam spirantes, vt sumus *ταῖς ἐπιζητούντες καὶ φρονούντες* (supera querentes & sentientes) non terrestria. Renouetur in nobis, (quo pacto enim id extra nos, si de interno solliciti non sumus, fieret?) Imago Dei; *mentis nostre spiritu renouemur, &*

2. Cor. 5: 17.
Eph. 2: 10.
Gal. 6: 15, 16.
2. Pet. 3: 13.
Eph. 2: 22.
1. Cor. 3: 16.
Rom. 14: 17.
2. Pet. 3: 19.
2. Cor. 4: 6.
Phil. 3: 20.
Ef. 4: 4.
Ioh. 4: cap. 7.
Deut. 11: 11. 12.
Hebr. 6: 7.
Mal. 4: 2.
Phil. 2: 15.
Gen. 13: 5.
Ef. 5: 20.
Col. 3: 1, 2.

NOUUM

VD18

*novum hominem induamus, conditum diuinitus cum iustitia
 veraque pietate.* Huc sabbatum diesque festi spectent;
 in nobis hic etiam per fidem quies sit ab operibus no-
 stris, pax Christi regnet, nomen Domini exercituum,
 sanctificetur. Ita vocabimus iure sabbatum, diesque
 festos *delicias Sancto Iehoue*, quem laudari etiam a nobis,
 ut iussi sumus, his ipsis diebus propter externa beneficia
 & arma victricia fas est, inprimis cum absque vilo no-
 stro merito ex abundantia gratiae peccatoribus nobis
 tantum indulserit; sed cauendum, ne obliuiscamur in-
 ter gratulationes, nos esse peccatores, ac pœnam esse
 promeritos; sed ad id omni animo incumbendum, vt
*seruiamus Iehoue in timore, & exultemus in tremore, vt oscu-
 lemur Filium, ne irascatur, & pereamus in via; quia exarde-
 bit breui ira eius: beati omnes, confidentes in ipso.* P. P.
 in Academia Fridericiana ipsis feriis, Natali
 Christi sacris. Anno MDCCII.

HALAE MAGDEB.
 Litteris ORPHANOTROPHII.

Ion. Ib 3899^x

OK

ULB Halle

3

003 289 699

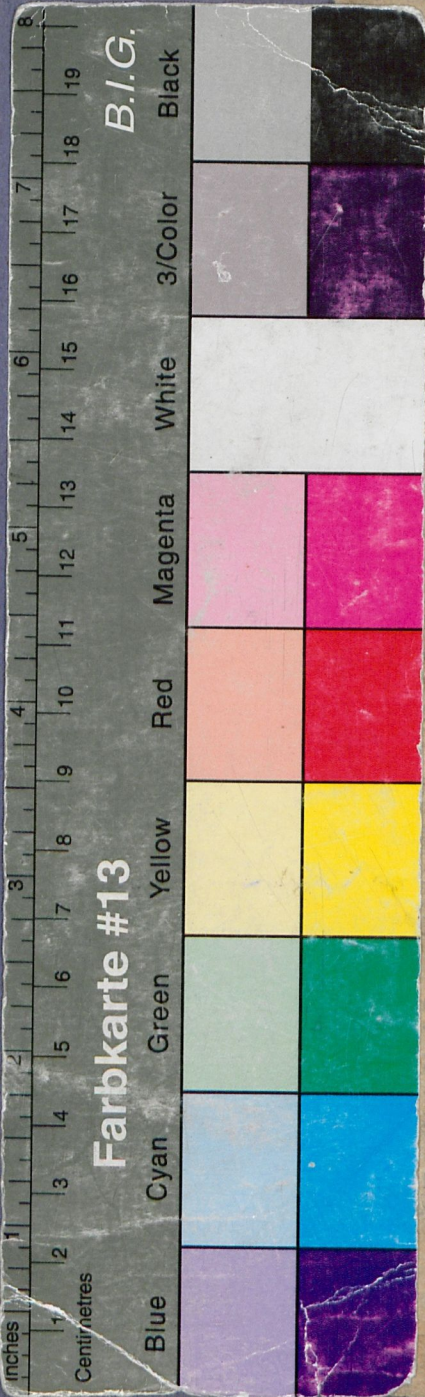

Paul Diensberg
Buchbinders
Halle-S., Fleischerstr. 26

VD18

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

10443 K 1209

142

PRORECTOR
ACADEMIAE
FRIDERICIANAE
PAVLVS AN-
TONIVS,

SS. Theol. D. & Prof. P. Ordin. Confist.
Magdeb. Consiliar.

Vna cum

PROFESSORIBVS
RELIQVIS
CIVES ACADEMICOS

AD FERIAS NATALI SERVATORIS SACRAS
rite ac pie celebrandas,

Omnes ac singulos humanissime hortatur
arque inuitat.

